

מכון התורה
יד רפאל
למנוחה, הסכנה והקדושה

שע"י ישיבת "כסא רחמים" ספרדית
ע"ש החסיד העניו רבי רפאל מאזח אביו של הגה"ק "איש מצליח" זצ"ל
בנשיאותו. מן מופת הדור הראש"ל רבנו עובדיה יוסף זצ"ל
ומן ראש הישיבה הגאון הגדול רבנו מאיר מאזח שליט"א
בראשות הרה"ג שלמה מועלם שליט"א
כתובת: רח' הרב עוזיאל 26 ב"ב. טל': 03-5747316
בימים א - ה, בין השעות 14:00 - 13:00

אור ההלכה

עלון תורני
בעניני סת"ם

מס' 136 | תמוז תשפ"ב | שנה י"ב | לע"ג יוסף בן כנזה, טובה בת צלחה ע"ה

חזון עובדיה

הלכות מזוזה • ממרן מופת הדור רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל

מזוזה שנכתבה בכתב אשכנזי כשרה גם לספרדים, וכן להיפך. ומ"מ טוב להדר ולהניח כמסורת אבותיו. ולכן ספרדי שמצא בבית שקנה או שכר מזוזות בכתב אשכנזי, נכון שיחליף אותם למזוזות בכתב ספרדי, כמנהג אבותיו, וכן להיפך. ונראה שכאשר מחליף את המזוזות במהודרות יותר, צריך לברך "לקבוע מזוזה".

דדוקא אם החליף אות באות הוא דפסול כמבואר במסכת שבת (קג ע"ב). אבל שינויים קלים שבין הכתיבה הספרדית לאשכנזית אין בהם כדי לפסול, וכן מתבאר מדברי הרמב"ם (פי" מהלכות ספר תורה הלכה א' אות ט"ו) וכ"כ המאירי בקרית ספר (מאמר שני חלק א') שהרי צורת האותיות משתנית תמיד ממחוז למחוז כגון מצרפת לספרד ודומיהן, ואין שינויים פוסל מזה לזה, ע"ש. מבואר יוצא מדבריו שאין לפסול בצרפת צורת האותיות המשתנות כפי כתיבתן בספרד וכן להיפך, וכן ממחוז למחוז. וכ"כ הרא"ש בתשובה (כלל ג' סימן י"א) והובאה גם בטור (יו"ד סימן רע"ד) וז"ל: צורת האותיות אינן שוות בכל המדינות, הרבה משונה כתב ארצנו מכתב הארץ הזאת ואין פסול בשינוי הזה, רק שלא יעשה הה"ץ חית"ץ כפ"ץ בית"ץ וכמו שמפרש בגמרא. ע"ש. וכן מפורש בשו"ת אה"י יעקב למהריק"ש (סימן ק"ג) וז"ל: ידע ליהוי שבכל תפוצות ישראל סומכים על הגאונים והרי"ף והרמב"ם והרשב"א והרא"ש והריטב"א והריב"ש ושאר פוסקים, שלא אמרו בצורת האותיות אלא שלא תדמה אות אחת לאחרת ממש, ולא על חצי האות אלא על כללה, ובהא הוא דקפדינן לפי מנהג המקום בכתיבה, וכמ"ש בשו"ת הרא"ש (כלל מ"ה סימן ג'), "ולפיכך לא האריכו למעניתם ללמד את העם צורת האותיות", ואי הוי בהו פיסולא לא הוו שתקיה מיניה להכשיל את הרבים ח"ו בתפלין וס"ת שהם יסודות הדת, עכ"ל. אמנם מרן החיד"א בברכי יוסף (סימן ל"ו סק"ב) כתב שתפלין בכתב אשכנזי פסולות לספרדי. ודבריו תמוהים מאוד, שהרי הוא עצמו כתב בספרו לדוד אמת (סימן י"ג) בשם רבנו האר"י שיש סתרי תורה בצורת האותיות של האשכנזים והספרדים. ואלו ואלו דברי אלהים חיים, ע"ש. וא"כ אין לפוסלם לצד שכנגד. וכ"כ אחרונים רבים ואכמ"ל. [הליכות עולם ח"ח הלכה א']

חלוקת תעודות הוראה במלאת חצי יובל למכון "יד-רפאל"

דבר העורך

שלמה מועלם, תרכשו את הספרים שלו ותקבלו תעודה. **התעודה שלו שקולה כמו התעודה של לפני מאתיים שנה** מי שבקי ב"קסת הסופר" יהיה בקי גם ב"ריעות שלמה", אם יש לך יריעות שלמה אתה יודע את כל הכללים את כל ההלכות, אתה נבחן אתה משנן אותם, תבורכו מפי עליון.

במעמד רב רושם ובהשתתפות של למעלה ממאה מוצי"ם המשרתים בקודש בבתי הוראה ברחבי הארץ, ובתוכם עשרות מתמחים בפ"י התקיים השנה כנס יד-רפאל בבית הכנסת "אהבת התורה ב"ב, ומעמד חלוקת תעודות הוראה לחמישה עשר מתמחים שסיימו בהצלחה את לימודם, לאחר התמחות של שנים בבית הוראה המרכזי יד-רפאל, שבראשות הרה"ג רבי שלמה מועלם שליט"א מחבר סדרת הספרים יריעות שלמה ד"ח.

בסוף הכנס חולקו תעודות הוראה למורי ההוראה החדשים. ניתן לשאול בתאום טלפוני, באופקים הרב **אדיר אברהם** שליט"א 0527641644, בבני ברק הרב

יצהר אסייג
ש ל י ט " א
0504100692
הרב משה
מ ג ש ה
ש ל י ט " א
035791406
הרב ינון
הגאני שליט"א
0527141256
הרב דניאל
פרץ שליט"א

0527149157 והרב **עזר צדוק** שליט"א 0548525995.
באלעד הרב **אהרן אזובל** שליט"א 0543320443,
במודיעין עילית הרב **בנימין חכמון** שליט"א
0527659786, בפתח תקוה הרב **ידידיה חסאן** שליט"א
0548412154, באשדוד הרב **אברהם פרילינג** שליט"א
0548538707, בבתי ים הרב **יצחק אוהיון** שליט"א
0527663805, באיזור המושבים גבעת כח והסביבה
הרב **דורון לוי** שליט"א 0527196703, ברמת בית
שמש הרב **אחיה קהתי** שליט"א 0583275148 והרב
ישראל אטלן שליט"א 0504123951, בחולון הרב **בן שלום יונה** שליט"א 0533152223.

ראש המכון
ש ל י ט " א
שפתח את
הכנס ודיבר
על חידושים
הלכתיים
בענייני
הסת"ם בכלל
ובדיני צורת
האותיות
בפרט
בצירוף מצגת

להמחשת הדברים. לאחר מכן הגיע לכבד את המעמד הגאון הרב **צמח מאזוז** שליט"א אשר נשא דרשת חיזוק מרגשת ודיבר על האחריות הגדולה הרובצת על כתפי מורי הוראה ובירך אותם שיצליחו בדרכם ושלא תצא תקלה מתחת ידם.
שיאו של המעמד נרשם עם הופעתו של נשיא המכון מרן **ראש הישיבה** שליט"א במשאו המיוחד, מרן שליט"א הרחיב בשבח פעילות המכון ובין היתר אמר: יישר כוחו של רבי שלמה מועלם שעושה הכל כדי שהסופרים ילמדו כללים יסודיים, צריך ללמוד ולשנן ולקבל תעודה, בזמנו החתם סופר כתב "אני גוזר על כל תלמידי לא לכתוב עד שיהיו בקיאים בספר 'קסת הסופר' של הרב שלמה גנצפריד", "ושמר ה' אלקיך לך את הברית ואת החסד", **שמר** ר"ת רבי

שאל ומשיב | נאמן ס"ט

שאלה: יש סופרים הכותבים בשולחן אור, דהיינו שהמשטח של השולחן שקוף ומאחוריו מנורה, ובעת הכתיבה מניח הסופר שקף ועליו מצולם עמוד מהס"ת, באופן שהוא רואה על היריעה את כל הכתב, והוא עובר וכותב על האותיות המשתקפות בצד הקלף. והשאלה, א. האם זה נחשב לכותב מתוך הכתב? ב. האם צריך להוציא את התיבות מפיו בעת הכתיבה?
תשובה: זה נחשב לכותב מתוך הכתב, ומ"מ צריך להוציא את התיבות מפיו בעת הכתיבה

שתחול קדושה עליהן ועוד שיזכור לקדש את השמות בעת כתיבתן.
שאלה: לענין שיעור פרשה שהשאיר הסופר רק ט' יוד"ן שכתבו הפוסקים שכשר בדיעבד. נשאלת השאלה האם הכוונה שהתפלין כשרות רק בדיעבד?
תשובה: מסתבר הכוונה שאם נעשה כן כשרים להניחם לכתחילה. (ועיין בשו"ת איש מצליח ח"א חיו"ד סימן מ"ד).

שאלות מבית הוראה יד - רפאל

מאת הר"ה א"ר' שלמה מועלם שליט"א
מח"ס יריעות שלמה ד"ח וראש המכון

המשך מגליון קודם

שאלה: מהו מניין השיטין בספר תורה ?

וכן ראיתי לרבנו המאירי בקרית ספר (המאמר השלישי החלק הראשון ד"ה ולא) ולא הוזכר בברייתא שטין שבאורך הדף אלא שסומך על מה שכתב במסכת סופרים, ארבעים ושנים כמסעות של ישראל, או ששים כמנין רבוא' של ישראל, או שבעים ושנים כמנין הזקנים. "ועיקר המנהג לארבעים ושנים", וסימן להם שני לוחות וארבעים יום שניתנו בהם, וכן מצאנוה בספר המדויק שהזכרנו למעלה [בדבריו לעיל במכתבו של רבי ישראל הסופר], וגדולי המחברים [הרמב"ם] שכתבו ארבעים ושמונה לא ידענו מאין להם כן, אלא שאפשר מכוונים כן לענין ארכו כהקפו, ומ"מ אח"כ מצאנו נוסחא במסכת סופרים מ"ח במקום מ"ב. ואף בספר התרומה [הלכות ס"ת סימן קצ"ז] מצאנוה כן. אלא שהגאונים כתבו שבמ"ב שטין של ארך לשיעור הרחב מזדמן בנקל להיות אורכו כהקפו על הדרך שיתבאר. עכ"ל. ומבואר שהולך בדרך הגאונים כמניין מ"ב, ועוד שהזכיר שתי נוסחאות במסכת סופרים שהרמב"ם וסיעתו גרסו מ"ח שטין. וכ"כ בפסקי תוספות מנחות (פ"ג סימן נ"א) שכתבו ז"ל: מנין שיטי הדף, הם מ"ב מסעות וכו' עכ"ל. וע"כ דס"ל כהגירסא שלפנינו במסכת סופרים. וכן ראיתי בשלטי הגבורים שעל הרי"ף (הלכות קטנות הלכות ס"ת דף ג' מדפי הרי"ף), שכתב ז"ל: ומסורת בידינו להיות מ"ב שטין עכ"ל. ומבואר דס"ל כהר"י ברצלוני בשם הגאונים, וכהגירסא שלפנינו במסכת סופרים. ג. והרמ"א בהגה (יו"ד סו"ס ע"ה) העתיק לשון הטור: ועוד נהגו במנין השיטין לעשותם לא פחות ממ"ח, וי"א מ"ב ולא יותר מס'. ובסוף הסימן סיים הרמ"א שם: וכל אלו הדברים למצוה, ואם שינה לא פסל עכ"ל. וכ"כ הרב בני יונה (סימן ע"ה אות ז) ואניה

דיונה (סימן ערה אות ג) וקסת הסופר (סימן יג סעיף ג). ע"ש. ובש"ת חתם סופר (ח"ב חיו"ד סימן רסא) העתיק תשובת רבו הגאון רבי נתן אדלר שכתב שסופרים מובהקים נוהגים כרמב"ם לא פחות ממ"ח ולא יותר מס'. וכן העתיק הקסת הסופר (בלשכת הסופר סימן יג סק"ו) וכתב שכן נכון לעשות. ע"ש. אולם בש"ת שבט סופר (אורח חיים סימן כז) כתב לגבי מגילת אסתר שאין בידינו כח לשנות ח"ו ממה שנהגו אאמו"ז בעל חתם סופר זצ"ל, וטעמו ונימוקו עמו וכן הולכין אחריו תלמידיו המובהקים, וכן נכתבים בכל עמוד מ"ב שיטין כס"ת ושלא לכתוב אותיות גדולות וגם שלא לשנות במנין השיטין שיש קפיאד לכמה פוסקים שצריך להיות כס"ת שנקרא ספר ובמגילה שתחת ידי נכתוב הכל כדינו של ס"ת. עכ"ל. מבואר דלדעת החת"ס העיקר מ"ב שיטין. וכ"כ הרב ערוך השלחן (סימן רע"ג סעיף כב) הביא את שתי השיטות וכתב בזה"ל: ורבים וגדולים הסכימו למ"ב שיטין וכתבו שכן הוא המסורת בידי הסופרים וכן הוא ע"פ חכמת הקבלה נגד שם מ"ב וסימנך ד' ב"ם סיני בקודש. וכ"כ בספר אמרי שפר (כלל טז סעיף ג) מניין השיטין נהגו לעשות מ"ב וסימן לזה ה' במ סיני בקודש, אך לא לעיכוב, אלא כשר אף בפחות או ביותר. ועיין בש"ת בית שלמה חלק יורה דעה ב (כרך ג-ד) סימן קלא. והתימנים נוהגים 51 שיטין כמ"ש הרמב"ם (פ"ט מהלכות ס"ת ה"י) ספר תורה שכתבתי אני רוחב כל דף ודף מדפיו ארבע אצבעות, ושירת הים ושירת האזינו רוחב כל דף משתיהן שש אצבעות, ומנין השיטין שבכל דף ודף אחת וחמשים, ומנין הדפין של כל הספר מאתים וששה ועשרים דף. עכ"ל. וכן מנהגם כמ"ש הגר"י רצאבי שליט"א בשו"ע המקוצר (ח"ה עמוד קעב). ועיין בשו"ת הרב"ז (ח"א אורח חיים, יורה דעה סימן קכז).

לפיכך: מניין השיטין בספר תורה לא פחות מ-42 ולא יותר מ-60 ואם שינה לא פסל. והמנהג פשוט לעשות 42 שיטין ונתנו סימן: "ה' במ סיני בקודש" ומנהג התימנים לעשות 51 שיטין.

פינת ההלכה

שמות הכתובים על כלים ועל דברים שונים

שם הכתוב על כלי

א. כלי שכתוב או חקוק עליו שם מהשמות הקדושים צריך לחתוך את כל דופן הכלי מעבר לעבר במקום שכתוב השם ולגונזו, ואפילו אם הכלי מכובד. ואין להשהות את הכלי עם השם שעליו וכל שכן שאסור להשתמש בו, ולאחר שיחתוך ויוציאו מותר להשתמש בו אפילו תשימש מבוזה.

ב. הבא לחתוך את השם מהכלי, צריך לחתוך את כל מקום השם בשלמות בחתיכה אחת, שאם יחסיר אות אחת הרי זה מוחק את השם, כמבואר ביריעות שלמה חלק ד' פרק ט' סעיף ד'.

הודעות המכון

יצא לאור **קובץ יד רפאל** ח"א ניתן להשיג במכון. פרטים נוספים בעלון הבא א"ה

יריעות שלמה פורמט כיס

נדפס מחדש - יריעות שלמה חלק א פורמט כיס [ללא מקורות] - פרטים במכון.

קורס "מכניסי פרשיות לבתים"

בס"ד נפתח הרישום לקורס "מכניסי פרשיות לבתים" - בצורה יסודית ומקיפה ממומחה בתחום בעל ניסיון עשיר מוסמך מטעם המכון. פרטים אצל הרב **ידידיה חסן** הי"ו בפלאפון 0548412154

תיקוני סופרים

שקפים וקיפולים (ישר/הפוך) ותיקוני סופרים צבעוניים לסת"ם. האכותי והמקצועי ביותר! עם המון תוספות יחודיות שאין באף תיקון, לכתובה נעימה וקלה. אפשרות למידות מיוחדות. לפנות לרב **שי מנדלאוי** שליט"א בפלאפון 0556682264

גידיים מהודרים בהשגחתנו ניתן להשיג במכון.

